

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Μ. ΤΕΤΑΡΤΗ 8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2026

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή).

ΘΕΜΑ Α

A1. Ενδεικτικοί άξονες απάντησης:

- Η τέχνη μπορεί ν' αλλάξει τον κόσμο.
- Λειτουργεί «υπόγεια» μέσα από τις ιδέες, τις δράσεις και τα συναισθήματα των ηρώων της.
- Διαμορφώνει συνειδήσεις, αφήνει το αποτύπωμά της για πάντα.
- Ερμηνεύει την πραγματικότητα και τη νοηματοδοτεί, δίνοντάς της ουσία.
- Μέσα από τη φαντασία και τη συγκινησιακή της δύναμη ασκεί γοητεία.
- Συντελεί στη συνειδητοποίηση νοσηρών καταστάσεων.
- Διδάσκει, ηθικοποιεί, παρηγορεί, ενθαρρύνει την αναθεώρηση σχέσεων και συμπεριφορών.
- Αφυπνίζει, κινητοποιεί, εμπνέει.

- B1.**
- α) Λάθος
 - β) Σωστό
 - γ) Σωστό
 - δ) Λάθος
 - ε) Λάθος

- B2.**
- η πλημμυρίδα των νέων εκδόσεων, μουσικών δίσκων, έργων τέχνης → αναφέρεται στη μαζική παραγωγή, στον μεγάλο αριθμό των νέων εκδόσεων, μουσικών, δίσκων, έργων τέχνης.
 - Μεταποιείται για να γίνει... εύπεπτο → υποδηλώνεται η προσπάθεια υπεραπλούστευσης πνευματικών έργων, ώστε να αφομοιώνονται και να αποκωδικοποιούνται πιο εύκολα από το ευρύ κοινό.

- Οι στιγμές της ζωής μας κόκκοι άμμου που – πριν τις αδράξουμε – γλιστρούν από τα δάχτυλά μας και χάνονται → καταγράφεται η κυριαρχία του πρόσκαιρου, του στιγμιαίου, του επιφανειακού και η απώλεια μικρών στιγμών του ανθρώπινου βίου.

Η βασική επικοινωνιακή λειτουργία του συνυποδηλωτικού λόγου στο κείμενο 2 είναι να εκλαϊκεύσει τα νοήματα, να τα φωτίσει επαρκώς. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί στοιχεία απτά και συγκεκριμένα (πλημμυρίδα, κόκκοι άμμου) ή έννοιες οικείες και κατανοητές σε όλους (εύπεπτο, χάνονται) και μ' αυτά αισθητοποιεί νοήματα γενικά και αφηρημένα, ώστε να γίνουν κατανοητά από τον αναγνώστη. Επιπλέον, κινεί το ενδιαφέρον κάνοντας τον λόγο πιο ελκυστικό και το ύφος ζωντανό, παραστατικό, άμεσο, λογοτεχνικό και στοχαστικό. Πέραν, όμως, της αισθητικής συγκίνησης η μεταφορική/συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας λειτουργεί ως ερέθισμα για προβληματισμό, καθώς μάλιστα το μήνυμα προβάλλεται με έμμεσο τρόπο και όχι πληροφοριακά.

B3. α) Το μήνυμα εκφέρεται με τρόπο που δηλώνει δυνατότητα-μπορεί + Υποτακτική.

... Μακάρι η τέχνη ν' αλλάξει τον κόσμο (ευχή)

... Η τέχνη αλλάζει τον κόσμο (βεβαιότητα)

β) Στο απόσπασμα κυριαρχούν η Προστακτική και το β' ενικό ρηματικό πρόσωπο.

«Διάβασε ..., προσπάθησε ..., δεξ ..., έλα ...».

Οι συγκεκριμένες επιλογές υπηρετούν την πρόθεση του κειμενογράφου να προτρέψει, να συμβουλευσει τον δέκτη να διαβάσει ιστορίες με αντισυμβατικούς μεγάλους έρωτες, για να κάνει την προσωπική του υπέρβαση στις σχέσεις του, αναδεικνύοντας έτσι το πόσο πολύ πιστεύει ο ίδιος στη δύναμη της τέχνης. Ο πομπός απευθύνεται με αμεσότητα, παραστατικότητα στον δέκτη, είναι σαν να συνομιλεί μαζί του και έτσι πετυχαίνει να τον καταστήσει συμμετοχο στην προβληματική που αναπτύσσει, προσδίδοντας διαλογικό, συνομιλητικό χαρακτήρα στον λόγο.

Γ1. Ο Γιώργης Παυλόπουλος στο ποίημά του «Αντικλείδια» θέλει να μεταδώσει ένα μήνυμα για τη σχέση του ανθρώπου με την Ποίηση και τη διαρκή, επίπονη αλλά και γοητευτική προσπάθεια προσέγγισής της. Για τον Παυλόπουλο η Ποίηση δεν κατακτάται ποτέ ολοκληρωτικά, είναι μια ατέρμονη αναζήτηση νοήματος και αλήθειας και η αξία δε βρίσκεται στο άνοιγμα της πόρτας, αλλά στην ίδια την προσπάθεια.

Μέσω παραστατικών εικόνων (Η πόρτα τότε κλείνει. Χτυπάνε μα κανείς δεν τους ανοίγει. Ψάχνουνε για το κλειδί. Κανείς δεν ξέρει ποιος το έχει/ Φτιάχνουν αντικλείδια) αποδίδει με ζωντάνια και παραστατικότητα την αίσθηση του ανικανοποίητου, αφού όλες οι προσπάθειες των ανθρώπων (ποιητών και ευαισθητοποιημένων ανθρώπων) ν' ανοίξουν την πόρτα που θα τους οδηγήσει στον μαγικό κόσμο της ποίησης αποβαίνουν άκαρπες.

Χαρακτηριστική είναι επίσης η χρήση συμβόλων «κλειδί», «αντικλείδια» που αποδίδουν με εύληπτο τρόπο τις συνεχείς απόπειρες κατάκτησης της ουσίας της ποίησης. Κι αυτό γιατί γνωρίζουν ότι και μόνο η προσπάθεια προσφέρει πολλά, ακόμα και αν η αναζήτησή τους πάρει δραματικές διαστάσεις όπως υποδηλώνει με ιδιαίτερα έντονο τρόπο η μεταφορική χρήση της γλώσσας «ακόμα και τη ζωή τους κάποτε χαλάνε μάταια γυρεύοντας το μυστικό να την ανοίξουν». Όμως, πάντα θα συνεχίζουν νιώθοντας ότι έχουν πολλά να πάρουν, αν και «ο κόσμος της ποίησης δεν είναι δυνατό ν' αποκαλυφθεί ποτέ ολοκληρωτικά σε κανέναν. Δεν άνοιξε ποτέ για όσους μπόρεσαν να ιδούν στο βάθος».

Στη συνέχεια ανάλογα με τα βιώματά του/ της και τον βαθμό αναγνωστικής ανταπόκρισης ο/η μαθητής/τρια καλείται να «αναφερθεί στο ποια είναι η δική του/της στάση απέναντι στην ποίηση. (Για παράδειγμα η στάση μπορεί να είναι κριτική, αδιάφορη, επιφυλακτική, θετική, ουσιαστική...).

Δ1. Επικοινωνιακή περίπτωση

- **Φύση επικοινωνίας:** ομιλία στο πλαίσιο ενός ανοιχτού κοινωνικού διαλόγου που διοργανώνει ο δήμος.
- **Θέμα επικοινωνίας:** αξία της τέχνης και τρόποι με τους οποίους το σύγχρονο σχολείο μπορεί να μυήσει τους νέους στην τέχνη.
- **Συνομιλιακοί ρόλοι:** πομπός → μαθητής/ τρια, δέκτης → το κοινό της εκδήλωσης.
- **Ύφος:** Επίσημο με στοιχεία προφορικότητας.
- **Στοιχεία αξιολόγησης:** η ολοκληρωμένη απάντηση στα ζητούμενα, η τήρηση των τυπικών χαρακτηριστικών της ομιλίας (προσφώνηση: Αγαπητοί συνδημότες, Κυρίες και Κύριοι/ Αποφώνηση: Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας/ Πρόλογος: Αφορμή, ιδιότητα πομπού, θέμα ομιλίας), η λογική οργάνωση των ιδεών (συνεκτικότητα, συνοχή).

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ (ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ)

- Έκφραση και επικοινωνία συναισθημάτων, ιδεών, εμπειριών.
- Αισθητική συγκίνηση, αφύπνιση του αισθήματος του ωραίου.
- Καταφύγιο στις δύσκολες στιγμές, ψυχική λύτρωση.
- Ψυχαγωγία.
- Εξευγενισμός εσωτερικού κόσμου του ανθρώπου.
- Μεταβίβαση προτύπων και αξιών, ηθικοποίηση.
- Μόρφωση, καλλιέργεια.
- Ευαισθητοποίηση, αφύπνιση συνειδήσεων.
- Ιστορική πηγή, «Τα έργα τέχνης λειτουργούν σαν αρχεία πολιτισμών».
- Ενίσχυση της πορείας προς την αυτογνωσία και την ετερογνωσία, «Το άτομο έρχεται σ' επαφή με τη ζωή ανθρώπων τόσο όμοιων αλλά και τόσο ανόμοιων μ' αυτόν».
- Διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων, ανάπτυξη νοητικών αρετών, έμπνευση για πρόοδο και καινοτομία.
- Στοιχείο της παράδοσης, και της πολιτιστικής ταυτότητας ενός λαού.
- Επικοινωνία λαών και πολιτισμών, «Η τέχνη φέρνει τους ανθρώπους πιο κοντά».

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ (ΤΡΟΠΟΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΜΥΗΣΕΙ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ)

- Έμφαση στην αισθητική αγωγή των νέων με την ανάδειξη των καλλιτεχνικών μαθημάτων – μουσική, εικαστικά, λογοτεχνία – σε κυρίαρχη προτεραιότητα του εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Εμπλουτισμός των παραδοσιακών καλλιτεχνικών μαθημάτων με νέα (κινηματογράφος, χορός, φωτογραφία, ιστορία της τέχνης...).
- Κατάλληλες υποδομές (αίθουσες εκδηλώσεων, οπτικοακουστικά μέσα, εργαστήρια ζωγραφικής...) για την προώθηση της καλλιτεχνικής έκφρασης, αξιόλογο έμπυχο υλικό.
- Συστηματική παρακολούθηση καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, επισκέψεις σε μουσεία και πολιτιστικούς χώρους, συμμετοχή σε ξεναγήσεις με διαδραστικά προγράμματα και βιωματικές δραστηριότητες.
- Δημιουργία θεατρικών ομίλων, μουσικοχορευτικών ομάδων, χορωδιών κ.ά.

- Ενθάρρυνση της προσωπικής έκφρασης και της δημιουργικότητας μέσα από διάφορες σχολικές δραστηριότητες (εκθέσεις ζωγραφικής και φωτογραφίας, διαγωνισμοί ποίησης και δημιουργικής γραφής, οργάνωση ετήσιου φεστιβάλ τέχνης με τη συμμετοχή πολλών σχολείων...).
- Αξιοποίηση τεχνολογίας (Δημιουργία ψηφιακής τέχνης animation ή βίντεο, εικονικές περιηγήσεις σε μουσεία...)
- Συνεργασία σχολείου με καλλιτέχνες, πολιτιστικούς φορείς και την τοπική κοινωνία (πρόσκληση πνευματικών ανθρώπων, συμμετοχή σε πολιτιστικές δράσεις του δήμου, έκθεση έργων μαθητών σε δημόσιους χώρους ή πολιτιστικά κέντρα).
- Γενικά, απαιτείται απαγκίστρωση του σχολείου από κάθε «τεχνοκρατική» αντίληψη, αφού κύριο μέλημά του οφείλει να είναι η παροχή μορφωσιγόνων ερεθισμάτων, η διαμόρφωση καλλιεργημένων, ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων.